

Kotouttamisselonteon ja valtion kotouttamisohjelman valmistelutyöpaja

Pienryhmä 2: Kotouttamistyön malli / kotoutumisajan selkeyttäminen ja tehostaminen

Hallitusohjelmassa linjataan käyttöön otettavan maahanmuuttajien työllistymistä ja osallisuutta tukeva kotouttamistyön malli. Virkamiesvalmistelussa mallin lähtökohdaksi on tunnistettu tarve tehostaa kotouttamista sekä varmistaa nykyisellään palveluiden ulkopuolelle jäävien maahanmuuttajaryhmien tavoittaminen ja pääsy palveluihin (erityisesti kotona lapsiaan hoitavat vanhemmat). Kotouttamistyön mallin valmistelulla on myös yhtymäkohtia useisiin tarkastusvaliokunnan mietinnössä esiin nostettuihin kehittämistarpeisiin (mm. kotoutumisen nopeuttaminen kaikissa vaiheissa, vastuiden tarkastelu, kielitesteiden kehittäminen ja maahanmuuttajajanaisten palveluiden kehittäminen).

Kotouttamistyön mallilla vastattaisiin myös eri yhteyksissä esiin nostettuun tarpeeseen selkeyttää kotoutumisen edistämisen palveluprosessia sekä kotoutuja-asiakkaan että prosessista vastaavien toimijoiden näkökulmasta. Kotouttamistyön mallin avulla voitaisiin muodostaa asiakasprosessille raamit, jotka muodostaisivat kotoutumisen ”palvelulupauksen” ottaen kuitenkin huomioon alueelliset, kohderyhmittäiset ja yksilölliset erot.

Kotoutumista tukevan päivitetyn mallin käyttöönotto edellyttäisi TE-hallinnon vastuulla olevan kotoutumisprosessin yhdenmukaistamista. Samanaikaisesti mallinnettaisiin yhtenäinen palveluprosessi kunnan asiakkaina oleville kotoutujille. Eri toimijoiden (esim. TE-hallinto, kunnat, oppilaitokset jne) välinen yhteistyö olisi keskeinen osa mallia.

Alustavasti mallin on ajateltu rakentuvan seuraavista, jo kotoutumista edistävässä työssä käytössä olevista elementeistä ja niiden sisällöllisestä kehittämisestä:

- ohjaus ja neuvonta
- asiakkaan tilanteen riittävän laaja-alainen kartoittaminen ml. osaamisen tunnistaminen
- kotoutumissuunnitelmalla asiakkaan kanssa sovitut yksilölliset kotoutumisen tavoitteet sekä tavoitteeseen etenemistä tukevat palvelut

Kotouttamistyön mallin tavoitteena on yhdenmukaistaa tarjottavan palvelun laatua, kehittää kotoutumisen tavoitteiden asettamista, kartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien sisältöjä sekä tiivistää kotoutumisprosessin seuranta ja ohjausta. Lisäksi palveluita kehitetään vastaamaan entistä paremmin kotoutujien yksilöllisiin tarpeisiin esimerkiksi tehostamalla palveluiden yhteensovittamista ja lisäämällä osa-aikaisesti tarjolla olevia ja muihin palveluihin sekä työelämään

yhdistettävissä olevia koulutusmuotoja. Myös omakielinen orientaatio voidaan juurruttaa osaksi kotoutumistyön mallia.

Työmarkkinoille pyrkivät / TE-toimiston asiakasprosessi

Tällä hetkellä TE-toimisto vastaa TE-toimistoon työttömiksi työnhakijoiksi kirjautuneiden maahanmuuttajien kotoutumisprosessista¹. Kotoutumislaisissa on määritelty kotoutumisaika ja siihen liittyen laissa säädetään palveluista mm. ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma, kotoutumiskoulutus ja omaehtoinen opiskelu. Lisäksi kotoutumissuunnitelmaan voi sisältyä muita, esimerkiksi SOTE-palveluita henkilön tarpeen mukaan.

Työmarkkinastatuksen lisäksi kohderyhmää määrittää se, että ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Kotoutumissuunnitelman enimmäiskesto on 3 vuotta, mutta sitä voidaan tietyin edellytyksin pidentää kahdella vuodella.

Selonteon valmistelun yhteydessä tulisi pohtia, miten työmarkkinoille suuntaavien kotoutujien palveluiden kokonaisuutta voitaisiin kehittää eli millainen olisi työmarkkinoille pyrkivien kotoutuja-asiakkaiden osalta toimiva kotouttamistyön malli, joka tukisi maahanmuuttajan omaa toimijuutta ja viranomaisten työtä.

Pohdittavaksi:

- Mitkä ovat työmarkkinoille pyrkivien työttömien kotoutuja-asiakkaiden asiakasprosessin keskeiset kehittämiskohteet? Miten niihin voitaisiin vastata prosessia ja palveluita kehittämällä?
- Miten kotoutumisajan tavoitteellisuutta voitaisiin lisätä? Mitä tavoitteita kohderyhmän kotoutumisajalle tulisi asettaa (myös suhteessa asetettuun aikaan)? Miten tavoitteiden edistämisen ja saavuttamisen seuranta tulisi kehittää?
- Mitä palveluita kaikkien työmarkkinoille pyrkivien kotoutuja-asiakkaiden tulisi minimissään saada? Mitkä palvelut ovat keskeisiä tarpeen mukaan?
- Millaisia vähimmäiskriteereitä tulisi asettaa ohjaukselle, osaamisen tunnistamiselle ja kotoutumissuunnitelmille? Miten vähimmäiskriteereiden toimeenpanoa voitaisiin tukea?
- Millä taholla tulisi olla kokonaisvastuu asiakasprosessista? Muut keskeiset toimijat mallin palveluiden toimeenpanossa?

---

¹ Keväällä 2020 käynnistetään työllisyyden kuntakokeilut. Kokeilukunnat vastaavat kokeilun aikana TE-toimiston asiakkaana olevien maahanmuuttajien kotoutumisprosessista.